

MUSEUMSAVISEN

Nr. 50
Juli 2010
30. årgang

MUSEUMSFORENINGEN SØNDERSKOV

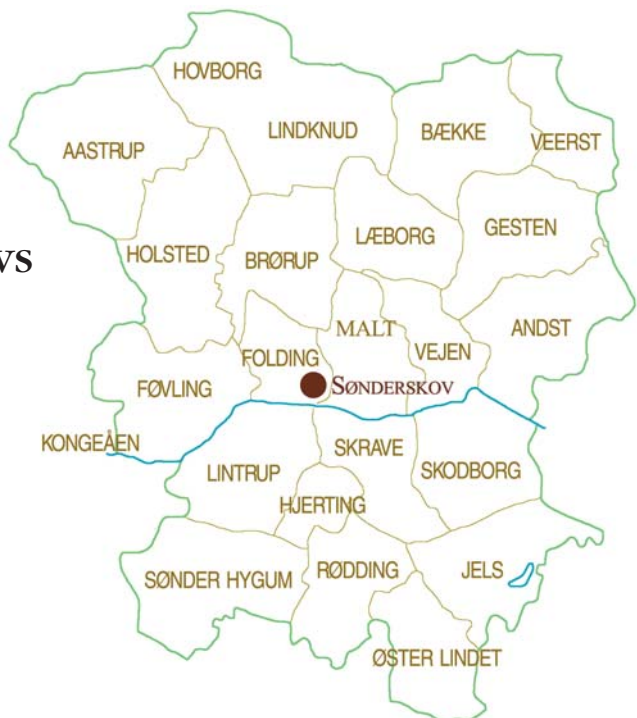
Bliv medlem af
Museumsforeningen

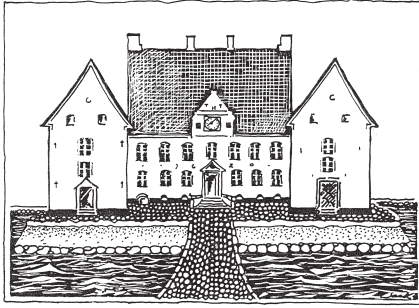
Nye ”sko” til Sønderskovs
hoveddør

Kustoder søges

Arabisk sølv i Vejen

Fra Lindholm Høje til
Kongeådalen

Museet på Sønderskov

Sønderskovgårdvej 2, 6650 Brørup

Tlf. 75 38 38 66 - Fax 75 38 38 65

E-mail: post@sonderskov.dk

www.sonderskov.dk

Museets faste medarbejdere:

Museumsdirektør: Svend Aage Knudsen

Museumsinspektør: Peter Munch Jensen

Museumsinspektør: Linda Klitmøller

Bogholder: Ellen-Marie Viuff

Museumsvært: Hanne Petersen

Museumsassistent: Joan Lindberg

Rengøringsassistent: Lis Johansen

Havemedhjælper: Jørgen Davidsen

Kultur- og Naturskolen ved Sønderskov

Kultur- og naturvejleder: Janni Blank Wedderkopp

Tlf. 40 95 39 29

E-mail: jbw@sonderskov.dk

www.sonderskov.dk

Museets åbningstider:

Tirsdag-søndag kl. 11-16.

Mandag lukket.

Kontoret er åbent hverdage 9.00-16.00.

Efter forudgående aftale med museets kontor er der også adgang for skoleklasser udenfor normal åbningstid.

Der er endvidere mulighed for at aftale gruppebesøg med introduktion og/eller omvisning også udenfor normal åbningstid.

Holsted - Brørup - Vejen Egnens Museumsforening blev stiftet den 6. februar 1979 med det formål at oprette og drive et kulturhistorisk egnsmuseum. Med virkning fra 2007 er museumsforeningens navn i kraft af kommunalreformen ændret til "Museumsforeningen Sønderskov". Museet og Museumsforeningen har samme bestyrelse.

Formand: Inger Bråsch Gram, Villumsvej 4, 6683 Føvling, tlf. 75 39 82 59

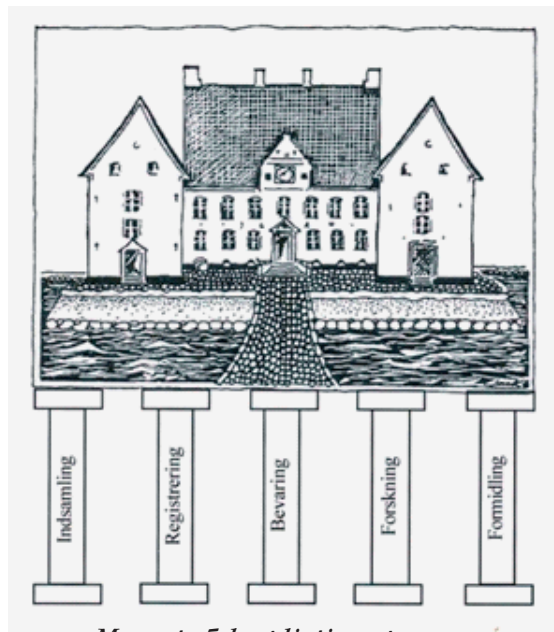
Medlemmer af forretningsudvalg: Andreas Bruun, Lindknud og Agner Frandsen, Ribe

Øvrige medlemmer: Viggo Momsen, Brørup, Ann Møller Gram, Rødding, Kirsten Lorenzen, Vejen, Klaus Hansen, Holsted; udpeget af Vejen Kommune: Bodil Baagø, Maltbæk og Birgitte Wind, Rødding,

Kontingent 2009: 125,- kr. for enkeltmedlemmer og 175,- kr. for par.

Medlemmerne får Museumsavisen 2 x årligt, 10% rabat på varer i Museumsbutikken og 50% på entre ved Rosenudstillingen, Renæssancefestivalen og Jul på Sønderskov.

Redigering: Agner Frandsen og Peter Munch Jensen
Layout: Peter Munch Jensen

Museets 5 lovpligtige opgaver

Bliv medlem af museumsforeningen

Kære medlemmer af museumsforeningen.

Vi er meget glade for jeres støtte til museet. Den er uundværlig. Museumsforeningen har i øjeblikket 471 medlemmer. Vi har brug for mange flere - dels for at øge interessen for museets arbejde, dels for at skaffe museet flere indtægter i en tid, hvor de offentlige tilskud er fastfrosne.

Museumsforeningen tilbyder sine medlemmer tidsskriftet Museumsavisen 2 gange årligt, 10% rabat på varer i Museumsbutikken og 50% rabat på entre ved de tre årlige store særarrangementer, nemlig Rosenudstilling, Renæssancefestival og Jul på Sønderskov. Kontingentet er 125 kr. for enkeltmedlemmer og 175 kr. for par.

Fortæl om museet til venner og bekendte, til naboer, kolleger og hvem, I ellers støder på. Medlemskab kan tegnes ved henvendelse til museet på tlf. 75 38 38 66 eller e-mail: post@sonderskov.dk.

Museet på Sønderskov blev statsanerkendt i 1990. Museets økonomi bygger på kontingenter, offentlige tilskud og sponsorstøtte. Læs mere om museet og dets aktiviteter og om den tilknyttede Kultur- og Naturskole på www.sonderskov.dk.

Nye "sko" til Sønderskovs hoveddør

- et minde om Thomas Bolvigs medvirken til Sønderskovs redning.

Sidst på året 2008 døde forhenværende borgmester Thomas Bolvig.

Det må være på sin plads at minde om, at Bolvig var en nestor i indsatsen for at redde Sønderskov.

Allerede før Sønderskovs nuværende ejer, Helge Kragelund, var inde i billedet, og før museumsplanerne havde taget form, var Bolvig - både som borgmester i Brørup Kommune og som historisk interesseret privatperson stærkt engageret i Sønderskovs skæbne.

Den gamle hovedgård var i synligt forfald. Noget burde gøres, om ikke forfaldet skulle ende i total ødelæggelse.

Bolvig spillede en væsentlig rolle i arbejdet med at få et møde i stand med de relevante myndigheder og Helge Kragelund. Mødet fandt sted på kommunekontoret i Brørup 1985. Det er ingen hemmelighed, at man vel ikke ligefrem blev guldbelagt i Bolvigs nærhed, men hans markante holdning gjorde en forskel. Han blev den lokale ankermand med politisk bid, og det lykkedes ham at fastholde Planstyrelsens opmærksomhed på Sønderskov. Arkitekter og juridiske personer i Planstyrelsen - bl.a. arkitekt Torben Olesen - husker ham tydeligt fra hans vedholdende engagement. Det samme gør Helge Kragelund.

Alt faldt omsider på plads. Helge Kragelund overtog Sønderskov i 1986.

Bolvigs indsats sluttede dog ikke her. Da istandsættelsen tog sin begyndelse, og Kragelund tilbød museet et lejemål, tog Bolvig som veloplagt pensionist en praktisk tørn. Han deltog i udgravnings-

arbejdet, fordybde sig i husets lange historie, blev rundviser, og i de mange bidrag, han forsynede Jyske Vestkysten med på sine gamle dage, figurerede Sønderskov ofte. Mange vil sikkert huske hans meget levende føljeton om undersøgelsen af Claudius-gravstedet på Folding kirkegård.

Efter Bolvigs bisættelse gav Helge Kragelund overfor museet udtryk for, at han gerne ville skænke 10.000 kr. til et formål, der kunne stå som et vidnesbyrd om respekt for Bolvigs interesse for Sønderskovs redning. Museet foreslog, at midlerne kunne finansiere de nye egetræs gesimsstykker til hoveddøren, hvilket Kragelund har accepteret. Gesimsstykkerne er fremstillet og monteret, og hovedindgangen præsenterer sig igen på ordentlig vis.

Museet takker Kragelund for den smukke gestus.

Agner Frandsen

Sønderskovs hovedindgang præsenterer sig igen på ordentlig vis.

Fra sidste års kustodeudflugt, der gik til Lindholm Høje og to museer i Aalborg.

Kustoder søges

Museet har en meget trofast kustodegruppe, men der er stadig behov for flere. Især nu, hvor besøgstallet er begyndt at stige, og vi mærker travlheden.

Har du lyst til at blive medlem af Sønderskovs kustodegruppe, er du meget velkommen til at kontakte museumsvert Hanne Petersen.

Som kustode har du en månedlig vagt på en lørdag, søndag eller helligdag i tidsrummet kl. 11-16. Du er altid på vagt med en anden kustode.

Vi kan desværre ikke give dig løn for din indsats. Men vi kan give dig mange spændende oplevelser i et dejligt samarbejde med de øvrige kustoder og omvisere på den gamle herregård. Én gang om året arrangerer vi en udflugt for

kustoder og omvisere, hvor vi ser på et eller andet kulturhistorisk interessant og får forplejning undervejs. Sidste års udflugt gik til Lindholm Høje vest for Nørresundby, Aalborg Historiske Museum samt Gråbrødrekloster. Forplejningen foregik på Søgaard Bryghus, ligesom der blev holdt en række kaffepauser undervejs på turen. En rigtig dejlig dag i rart samvær med de kustoder, man ikke så tit deler vagt med.

Kan det friste dig at arbejde på vores dejlige museum som kustode, må du meget gerne ringe på tlf. 7538 3866 eller sende en mail til hp@sonderskov.dk. Det samme gælder, hvis du kender nogen, du vil anbefale til kustodejobbet.

Hanne Petersen

Mønten fra Vejen er tilskåret som brudsølv, og den er meget slidt. Den kan have lignet mønten ovenfor, da dens rejse fra Mellemøsten startede. Foto Nilas Møller.

Arabisk sølv i Vejen

I sommeren 2007 foretog Museet på Sønderskov under ledelse af arkæologistuderende Rikke Olafson en udgravning vest for Vejen Gymnasium, hvor det nye atletikstadium skulle anlægges.

Under muldjorden afdækkede arkæologer spor af en vikingegård i form af et 42 meter langt hus med buede vægge og med tilhørende grubehuse. Disse er mindre nedgravede huse placeret omkring hovedhuset. Grubehuse er generelt blevet tolket som opbevaringsrum eller som værksteder. Langhuset er et typisk design for vikingetiden fra midt i

900-tallet, der kendetegnes ved en mere oval form, når man ser huset oppefra.

Denne artikel tager sit udgangspunkt i et lille metalfund, som blev gjort i et af grubehusene af arkæologen Scott Dollar. Nemlig en arabisk sølv mønt kaldet en dirham eller en kufisk mønt opkaldt efter byen Kufa i Syrien, hvor skrifttegnene på mønterne stammer fra.

Sølv møntens rejse fra Arabien til Vejen er gået ad karavaneveje, ad floder og med slædefart, og mønten har nok skiftet hænder mange gange, før den

endte i jordfyldet i grubehuset.

En arabisk sølvmønt kan være meget informativ. Araberne havde ikke portrætter på deres mønter, som romere og grækere, men i stedet inskriptioner. På en sølvmønt i fin stand kan læses, hvilket år og hvor den er slået. Endvidere præges navnet på kaliffen, det religiøse overhoved i den islamiske verden på det givne tidspunkt, og mønten præges med et citat fra Koranen som "der er ingen Gud uden Gud alene, han har ingen fælle" eller "Muhammed er Guds sendebud".

Mønten fundet i Vejen giver os desværre ikke den mængde oplysninger, da den er meget slidt, og den er skåret i, da det var sølvvægten, vikingerne handlede med og ikke mønterne i sig selv.

Dette har desværre halveret mønten

og gjort den næsten ulæselig for os i dag. Men et forsigtigt bud på en datering er gjort af Claus Feveile fra Museet Ribes Vikinger, der mener, at den er slået i Mellemøsten før år 900.

Vi kan kun få en mere præcis datering ved en sporinganalyse. Sølvmetallet kan i heldige tilfælde spores tilbage til sin oprindelige mine, da alle sølvminer har sine egne sporstoffer. Det er desværre en ret dyr procedure og virker kun, hvis møntens sølv udelukkende stammer fra en enkelt mine og hvis vi har kendskab til denne mine i dag.

Der er gennem årene fundet flere tusinde arabiske mønter i Skandinavien i grave, som store skattedepoter eller, som her i Vejen, som enkeltfund. Da der på mønterne både står år og sted, de er blevet slået, har vi i dag et gene-

Bagsiden af mønten fra Vejen med centimetermål. Foto Nilas Møller.

Kort over Europa og den nordlige del af Mellemøsten i den aktuelle tidsperiode.

relt billede af, hvor mønterne fundet i Skandinavien stammer fra. Den første store gruppe af de arabiske mønter er fra Bagdad i Irak, slået i 800-tallet af den nye styrende storfamilie Abbasiderne, som vi kender fra "1001 nats eventyr". Den anden store gruppe er fra 900-tallet og slået flere forskellige steder i Centralasien som Tashkent og Samarkand i Uzbekistan. Kaliffen var her kun 100 år senere blot et symbol og samlingspunkt i Islam, mens den reelle magt var rykket ud til de lokale herskere, som nu slog deres egne mønter med deres eget samt kaliffens navn.

De arabiske sølv mønter findes i Skandinavien, men også i England, Tyskland, Polen og langs de russiske floder. Dog er der ingen steder fundet flere end på Gotland i Sverige, som baseret på mængden af mønter må have haft stor indflydelse på kontakten mellem Østersøen, Rusland og Mellemøsten. En alternativ

forklaring på Gotlands store mængde arabisk sølv kunne være, at de skjulte deres skatte i en relativt snæver periode med stor uro.

Uanset forklaringen er der i dag generel enighed om, at der må have ligget en organiseret handelsstruktur bag denne store mængde sølv, en struktur der opstod og forsvandt med vikingerne.

De første kufiske sølv mønter blev slået år 700, hvor kaliffen Abd al-Malik indførte en fælles islamisk møntfod til det nye kæmpeimperium, kalifatet, der var skabt, efter araberne havde slået perserne og romerne, der indtil da havde kæmpet en lang udmattelseskamp mod hinanden i Levanten. Imperiet strakte sig fra Spanien til Kina og Indien. Et kæmpe imperium, der blev samlet gennem en række krige.

Designet Abd al-Malik prægede mønterne i form af størrelse, vægt og

sølvkvalitet og forblev standarden i hele kalifatet de næste 300 år. Det år, hvor mønten slås, kan altså ikke direkte angive, hvornår dens rejse mod Skandinavien startede, da vores mønt i Vejen sagtens kan tænkes at have været i brug i mange år i Mellemøsten, før den kom vikingerne i hænde.

I år 750 blev kaliffen, der havde sæde i Damascus i Syrien, væltet, og den før omtalte familie, Abbasiderne, overtog magten og grundlagde en ny hovedstad mere centralt i imperiet, nemlig Bagdad i Irak.

Abbasidernes ankomst forbindes generelt med en større forandring i kalifatets internationale affærer. Hvor det tidligere styre, Ummayaderne, havde været meget ekspansive, forsøgte det nye styre i stedet at konsolidere det eksisterende rige. Især Islam fik en mere central rolle som kalifatets samlingspunkt anført af det religiøse overhoved, kaliffen. Islam havde indtil da hovedsageligt været beholdt arabere, men nu begyndte en større, fredelig missionering blandt de nye besejrede folkeslag og i grænselandene.

Kalifatet havde to store riger mod nord: De kristne ærkefjender i Tyrkiet, kaldet Byzantium, og i Kaukasusbjergene Khazarerne, som vi kun kender lidt til i dag. Begge riger havde længe kæmpet sammen mod Ummayaderne. Men med det nye dynasti ændredes strategi, og der indledtes en samhandel med Khazarriget, mens fjendskabet fortsatte mod Byzantium. Det tog dog tillige flere krige, før Khazarriget var tilpas medgørligt og Abbasidernes grænser sikre. På det tidspunkt, omkring år 800, dominerede Khazarriget dog ikke længere de russiske floder Don, Dniper og Volga. Handelsnetværket her var nu

præget af svenske nordboere, kaldet Rus, der ifølge de arabiske kilder havde kunnet rykke ind, mens Khazarriget var optaget af kampene i syd.

Før i tiden var vi her i Skandinavien meget hurtige til at opfatte os selv som den drivende kraft bag de arabiske sølvmonter, der i tusindtal fandt vej til især Sverige. I dag ved vi, at Polen og Tyskland blandt flere også har en større mængde arabisk sølv fra denne periode. Det er nok mere sandsynligt, at vi "blot" var en del af et handelsnetværk, der strakte sig flere tusinde kilometer, hvori arabere, russere og handlende fra Østersøen indgik. På den anden side bør man heller ikke underdrive vikingernes betydning for handelsforbindelserne og for Ruslands historie generelt.

Vikinger. Efter et samtidigt billede.

Nestorkrøniken, en slags "russernes Saxo Grammaticus", er skrevet i starten af 1100-tallet. Den beskriver Ruslands opståen 300-400 år tidligere. I denne beretning beder befolkningen i Rusland nordboerne om at overtage landet og skabe fred. Vikingen Rurik tager så dertil og danner det første dynasti i Rusland. Om det nu også var så humanitært et foretagende Rurik den gang varetog, er vist rimelig tvivlsomt, især når vi kender til vikingernes opførsel i Vesteuropa. Fra samtidige byzantiske tekster ved vi dog, at vikingerne har været i Rusland, og at de har været en del af eliten der.

Hvad var det så, der blev handlet? Araberne ville fra de russiske stepper og floder have pels (især sort ræv), rav (som blandt andet blev brugt til medicin), lejetropper og slaver til gengæld for silke, krydderier og sølv. Krydderierne kan ikke længere findes, men både silke og sølv er blevet fundet i Norden.

Før i tiden mente man, at vikingerne var draget hærgende ned ad floderne til Byzans eller kalifatet samlende sig tribut på vejen. Svenske arkæologer har i moderne tid forsøgt at sejle i rekonstruerede skibe ned ad floderne med stort besvær. Skibene skal trækkes over så mange og lange strækninger, at vikingerne sandsynligvis hverken kunne være kommet uanmeldt eller har kunnet undgå eventuelle forfølgere. Dette i modsætning til de irske og engelske kyster, hvor lynangreb og plyndringer har været lettere at udføre.

Sølvet må derfor tænkes at være kommet vikingerne i hænde ad mere fredsommelige veje, nemlig gennem handel. Hvor markederne i Frankrig og England ville have sølv, har de i Rusland villet have engelske klæder og frankiske sværd. Mange nordboere har også tjent

som lejetropper, hvoraf de mest kendte er væringegarden i Byzans, der udelukkende bestod af nordboere.

I år 975 åbner den tyske sølvmine i Harzen, og Europa har nu sin egen stabile sølvkilde. Samtidigt var den nordiske indflydelse i Rusland på dette tidspunkt dalende, hvilket blandt andet kan ses ved, at Fyrst Vladimir hjemsendte sine væringer i år 980, fordi "de var til for meget besvær".

Dette kan være nogle af grundene til, at vi her i Norden sjældent finder islamiske sølvmonter slået herefter.

*Nilas Møller
Arkæologistuderende*

Hvis emnet har vakt din interesse, er her nogle forslag til videre læsning:
*Månedssbladet Alt om historie 3/2009
Frye, R.N. 2005. Ibn Fadlan's journey to Russia.*

Søren Sindbæk. Skalk 2003:4

På Sønderskov Mark, Kongeåvej 86, ligger en gård med gavlskiltet "Lindholm".

Fra Lindholm Høje til Kongeådal

På Sønderskov Mark, Kongeåvej 86, ligger en gård med gavlskiltet "Lindholm". Dette års udflugt for frivillige og ansatte ved Museet på Sønderskov gik til Limfjordens bredder med den store oldtidsgravplads Lindholm Høje ved Nørresundby. Kunne der tænkes at være en sammenhæng mellem disse to steder med navnet Lindholm? En "udgravning" viste, at det var der!

Fra år 2000 havde jeg gemt et avisudklip om en mand ved navn Jens Emil Nielsen Lindholm, der fyldte 100 år. Min interesse, dengang jeg gemte den, fangedes af nogle lighedspunkter mellem hans liv og mit eget. Han var født i Foldingbro, hvor jeg bor, havde også været ved kriminalpolitiet (Den danske Brigades militærpoliti) og havde en pilotuddannelse og havde fløjet en årrække.

Efter mange telefonopringninger

lykkedes det mig at komme i forbindelse med familiemedlemmer, der havde lyd-bånd og nedskrevne erindringer om og af denne Jens Emil Nielsen Lindholm, født d. 18. August 1900 som ældste søn af gårdejer Anton Theodor Nielsen, f. 1873, og hustru Marie, f. Daa Funder 1875, der drev landbrug på Sønderskov Mark.

Af det lånte erindringsmateriale fremgik, at Jens Emil Nielsen Lindholm fik efternavnet Lindholm efter sin bedstefader, Jens Polycarpus kaldet Lindholm (1839-92). Da en ny præst skulle navngive Jens Emils søskende nægtede denne at give de næste tre børn efternavnet Lindholm, som ikke stemte overens med faderens (Nielsen). De fik deres moders pigenavn, Daa Funder, som mellemnavn og Nielsen som efternavn. Jens Emil fik lov at beholde navnet Lindholm, da det var indført i kirkebogen.

100 ÅR *JV 16-8-2000*

Jens Emil Lindholm, Gråsten Plejehjem, fylder fredag 100 år. *18-8-1900*

Han er født i Foldingbro og har haft et spændende liv. Han hører således til blandt flyvningens pionerer herhjemme. Han har flycertifikat nummer ni. Det fik han i 1921, da han blev pilot i hæren. Han fløj frem til 1924, hvor han kom ind til politiet. Her var han i 20 år, og det var ham, der anholdt Danmarks mest kendte forbryder, Det boren-de X alias Mozart Lindberg.

Efter sin tid ved politiet drev Lindholm gennem nogle år Uldvarehuset i Brørup, inden han sluttede sin aktive karriere som leder af Esbjerg Kommunes feriecenter i Rendbjerg ved Egernsund.

Avisudklippet af artiklen skrevet i anledning af Jens Emil Lindholms 100 års fødselsdag.

Rytter med pengepose

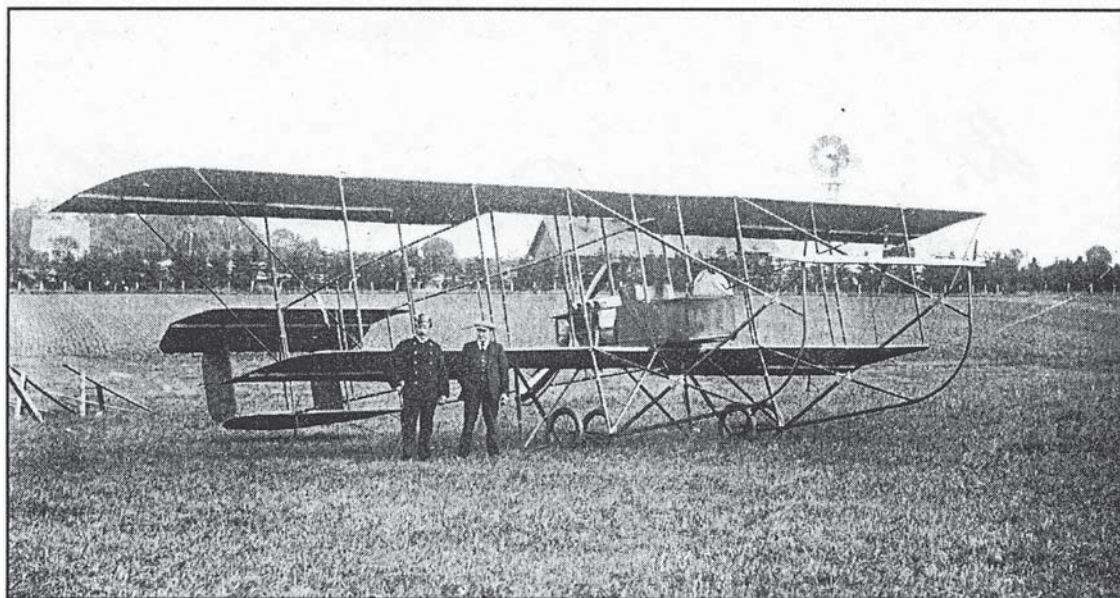
Jens Emil bror, Svend Daa Funder Nielsen, har nedskrevet følgende fortælling om, hvordan gården Lindholm på Sønder-skov Mark kom i slægtens besiddelse;

”Langt tilbage i tiden hærgede kolera og pest på Foldingegnens gårde. Folk døde, så der var ingen til at passe kvæg og landbrug. Gårdene blev overtaget af staten, som solgte dem billigt. ”Lindholm” var en af disse ødegårde, der blev købt af en af vore forfædre, der skulle være kommet ridende nordfra medbringende en pose penge, der skulle bruges til køb af ejendom. Han kom fra Lindholm nær Nørresundby. Ifølge tingbøger hed ejeren af gården før 1816 Christian Lindholm” (*sml. bemærkningen nedenfor).

Gården Lindholm var i familiens eje i flere generationer. Bedstefaderen Jens Polycarpus, kaldet Lindholm, deltog i krigen 1864 og såredes ved Dybbøl. Emils far arvede gården efter ham, men solgte den i 1903.

*Ifølge denne fortælling skal gårnavnet Lindholm således stamme fra en af Jens Emils forfædre, der kom fra Lindholm ved Nørresundby. Beboerne er da på et tidspunkt begyndt at bruge gårnavnet som efternavn, hvilket ikke var usædvanligt. Hvorvidt den nævnte Christian Lindholm har været den første til at bruge gårdens navn som efternavn, fremgår ikke, men tilsyneladende var det ikke alle generationer, der gjorde det, idet Emils far jo hed Nielsen.

Redaktionen

Maurice-Farman flyet, som Jens Emil Lindholm i 1920 blev skolet på.

En rig slægtning fra USA

En slægtning til Jens Emils morbror, Eskild, var udvandret til USA og havde en farm med 40.000 får. Han havde fået et øje skudt ud af kvægrøvere, var meget velsitueret og kom på et tidspunkt tilbage til Danmark for at købe Sønderskovgård, men Momsen ville ikke sælge, og det ville Lautrup på Estrup Hovedgård heller ikke.

Farmeren hed Eskild Larsen. Da han var dreng, blev hans forældre dræbt af indianere og han selv taget til fange. Han levede blandt indianerne nogle år. Under besøget i Danmark rejste han rundt på egnen og holdt foredrag om sit liv blandt indianerne. Han boede i Esbjerg i årene 1908-11, men rejste i 1912 tilbage til USA.

Flyverliv i 4 år

Tilbage til Jens Emil Nielsen Lindholm, der efter præliminæreksamen 1917 i Vejen var et par år ved forstvæsenet,

blev indkaldt til hæren i 1919 og kom på kornetskolen på Kronborg.

Medens han var kornet, kom opslaget om, at der søgtes 10 flyverelever blandt befalingsmænd. Der meldte sig 135. Efter meget strenge prøver, der strakte sig over fire dage, var Jens Emil blandt de ti udvalgte, hvoraf to siden faldt fra. Så begyndte skoleflyvningen i 1920.

Det første skolefly var en fransk Maurice Farman, der bestod af en mængde stænger og med et sæde frit i luften og en motor og propel bag piloten. Næste type var en tysk jager, L.V.G., derpå en engelsk Avro og sluttelig den store franske Bleriot Breguet XIV, hvoraf der var købt fire - godt brugt i 1. Verdenskrig.

I de fire år som militærflyver var han ude for tre tekniske uheld, men han reddede både sine fly og sig selv. Sit flyverliv har han detaljeret indtalt på lydband, som er renskrevet. I 1924 havde han erhvervet civil-, internationalt- og trafikflyvercertifikat med rang af løjtnant.

Jens Emil Nielsen Lindholm, kriminalbetjent.

20 år ved politiet

Han stod til kaptajnsudnævnelse, men havde forinden søgt ind til politiet. De 20 år, 1924-44, han var i politiet, har Jens Emil beskrevet i et manuskript på 205 sider med en mængde spændende oplevelser - begyndende i ordenspolitiet ved grænsen (Kruså) i to år, i Toftlund som leder og derefter 1940-44 ved Rigspolitiets rejsehold som kriminal-assistent.

I erindringsbogens forord gør Jens Emil opmærksom på, at ikke alt, en politimand oplever, må gengives på tryk. Desuden må person- og stednavne

undlades, da mange af de involverede endnu er i live.

Et par af de omtalte krimisager tillader vi os for egen regning at sætte lokale bynavne på. Her skal i korthed omtales tre forbrydelser, som Jens Emil og andre fra rejseholdet opklarede.

Øksemordet i Nyby

Omtalen af øksemordet i Nyby (nordøst for Brørup) indleder Jens Emil sådan: "Ude på heden og langt fra naboer lå en lille hytte tækket med lyng helt ned til jorden (et "knæhus"). Her havde Jens Eneboer boet i en lang årrække.

En efterårsnat meldtes i telefonen, at Jens var fundet død ved sin hytte med knust kranie”.

Mordet og opklaringen beskrives på otte sider. Den først mistænkte viste sig at være uskyldig. Hos den næste fandtes skjult under en loftsbjælke 5000 kr. Rovmorderen tilstod.

”Det borende X”

En pengeskabstyv med bor, der blev kaldt ”Det borende X”, blev ved et sært tilfælde snuppet på cykel efter at han havde stjålet madpakker fra nogle høstfolk. Han havde begået tyverier over hele landet og overnattede mest på staldlofter. Engang politiet var på sporet af ham, havde han gennem et kighul i stråtaget set, at politiet var på vej. Hurtigt var han nede i hestestalden, sprang på en hest og red ud af gården forbi to politifolk, der netop var ankommet. Hesten fandt man ved en å, men rytteren var forsvundet i en skov på åens modsatte side.

Kidnapningen af præsten i Gram

På 13 sider fortæller Jens Emil om sin og rejseholdets jagt og fangst af, hvad han kalder Danmarks største og farligste forbryder - en 57-årig mand, der i 1938 kidnappede præsten i Gram og kørte rundt med ham i en lukket kasse bag på en lastbil. Kidnapningens mål var at få en løsesum udbetalt. Efter en dags rundtur i kassen kunne præsten pludselig genkende lyden af klokken på sin egen kirke. Det lykkedes ham at befri sig for rebet, han var bundet med, komme ud af kassen og i strakt galop løb han ind til Grams sognefoged. Jens Emil og rejseholdet fik fat i den 57-årige og de andre mænd, der stod bag kidnapningen. ”Chefen” bag forbrydelsen kunne i 1945

tegne sig for 42 års indespærring i alt.

Bevægende fly-gensyn

Efter sin tid ved politiet drev Jens Emil en tid Uldvarehuset i Brørup og sluttede sin aktive karriere som leder af Esbjerg Kommunes feriecenter i Rendbjerg ved Egersund.

Han og hustruen Anna, født Dencker, død 1968, havde tre børn. Sønnerne Gorm ved kriminalpolitiet, død 1998, og Thor ved toldvæsnet, død 2005. Datteren Anne Marie, gift med Arne Nilsson fra gården ”Bergum” i Estrup, bor i Toowoomba, Queensland, Australien. Arne Nilsson var bl.a. ansat i et oliepalme-selskab i Malaysia og fløj selv rundt på inspektion. Anne Marie påbegyndte også pilotuddannelse, men måtte opgive.

Da Jens Emil besøgte parret i 1976, gæstede han et veteranfly-museum i Brisbane, hvor der fandtes et eksemplar af det gamle Maurice Farman-fly, som var det første, han havde fløjet i 1920. Det bevægende gensyn resulterede i, at et foto af Lindholm siddende i det gamle fly kom på en avisforside.

Lindholm døde som 103-årig på Gråsten Plejehjem. Han ”overhalede” dermed en næsten samtidig militærflyver, Chr. Wiuff, der i år 2000 døde i en alder af 101 år. Om dennes flyverliv blev i 2003 udgivet en rigt illustreret bog baseret på hans dagbøger og flyvejournaler.

Materialet om Lindholm er afleveret til arkivet i Brørup, der overvejer en udgivelse af erindringsmanuskriptet.

Harald M. Jørgensen

De lokalhistoriske arkiver

Vi har på dette sted tidligere annonceret åbningstiderne for de lokalhistoriske arkiver i Holsted, Brørup og Vejen Kommuner. Da museets geografiske ansvarsområde nu er udvidet med den gamle Rødding Kommune, er der nu ikke længere plads til alle de lokalhistoriske arkiver i museets område. Vi har derfor valgt kun at annoncere åbningstiderne for de arkiver, der direkte hører under museet.

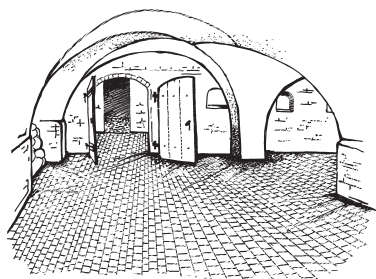
Vejen Lokalhistorisk Arkiv

Adresse: Østergade 2, 6600 Vejen
Telefon: 79 96 52 75
Email: lk@sonderskov.dk
Leder: Linda Klitmøller
Åbningstid: Tirsdag og onsdag 9-14
Torsdag 8-12

Den første mandag i hver måned i oktober-april åbent kl. 17-20.

Lokalhistorisk Arkiv Holsted

Adresse: Vestergade 17, 6670 Holsted
Telefon: 75 39 20 10
Email: holsted-lokalarkiv@mail.dk
Leder: Klaus Hansen.
Åbningstid: Onsdag 14-18 eller efter aftale (ring på 75 39 23 28 eller 75 39 26 29).

Restaurant Herregårdskælderen

Restaurant Herregårdskælderen og Museumscaféen genåbnede 1. februar 2009 med kokken Preben Madsen som ny forpagter. Der henvises til museets hjemmeside www.sonderskov.dk, hvor telefonnummer, emailadresse og åbningstider er annonceret.